STUDIUL TEXTULUI; DISCURS SPECIALIZAT

CZU: 81`373.7:81`374.2

ASPECTE ALE FRAZEOLOGISMELOR INDIGENE ÎN *DICȚIONAR FRAZEOLOGIC MOTIVAȚIONAL CU ILUSTRAȚII ȘI CONTEXTE*

Angela SAVIN-ZGARDAN
Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”, USM
https://orcid.org/0009-0000-1890-1788

Rezumat: Unitățile polilexicale stabile (UPS) sunt divizate în *generale* și *indigene*, avându-şi originea în limba română, chiar dacă au corespondente în alte limbi. La apariţia lor, UPS au fost iniţial unităţi de limbă denominative, motivate, în cazul în care denumeau anumite fapte concrete din lumea ambiantă sau unităţi conotative, motivate, în cazul când vorbitorul îşi exprima atitudinea faţă de un fapt concret din viaţă. Pe parcurs, odată cu evoluţia limbii şi a societăţii, unele UPS motivate au şi rămas motivate, componentele lor sau unul din ele păstrându-şi sensul. Explicaţia constă în faptul că doar aceste unităţi de limbă pot denumi anumite realităţi: anumite valori lexico-gramaticale, eliminarea echivocului etc. La UPS copii ale realităţii forma motivaţională şi sensul motivaţional sunt uşor de depistat: *a turna apă la moara (cuiva), a sonda terenul, a da tonul, a pune la cântar.* Alte UPS, iniţial motivate, devin cu timpul demotivate, pierzând sensul incipient. E vorba, în primul rând, de unităţi frazeologie care capătă imagine pe parcurs. Ne vom opri asupra câtorva frazeologisme de origine indigenă, incluse în „Dicționar frazeologic motivațional cu ilustrații și context”, autoarea fiind subsemnata, apărut la Chișinău, Bons Offices, 2023, 273 p.
Cuvinte-cheie. *Frazeologism, unitate polilexicală stabilă, motivație, denominativ, conotativ, motivem.*

Abstract:. Stable polylexical units (SPUs) are divided into general (those shared by multiple languages) and indigenous ones, originating in Romanian, even if they have equivalents in other languages. Initially, SPUs were either denominative language units, motivated by concrete facts from the surrounding world, or connotative units, where the speaker expressed an attitude toward a specific real-life fact. Over time, with the evolution of language and society, some motivated SPUs remained motivated, with their components or at least one component retaining its meaning. This is because only these language units can designate certain realities, convey specific lexical and grammatical values, eliminate ambiguity, etc. For SPUs that mirror reality, both the motivational form and meaning are easily identifiable: *a turna apă la moara (cuiva), a sonda terenul, a da tonul, a pune la cântar.* Other SPUs, initially motivated, become demotivated over time, losing their initial meaning. These are primarily phraseological units that acquire imagery along the way. We will focus on some phraseological units of indigenous origin, included in the *Motivational Phraseological Dictionary with Illustrations and Contexts* by the undersigned, published in Chișinău, Bons Offices, 2023, 273 pages.
Key-words. *Phraseological unit, stable polylexical unit, motivation, denominative, connotative, motiveme.*

Fenomenul desemnării obiectelor atrage tot mai mult atenţia lingviştilor, dar şi a reprezentanţilor din alte domenii de cercetare: filozofie, psihologie, logică, semiologie. Denominările, regularităţile şi procedeele acestui proces complex şi, bineînţeles, desemnarea segmentelor din realitate cu ajutorul unui cuvânt sau al unui grup de cuvinte, care rezultă din condiţionarea reciprocă între elemente de natură diferite: lingvistică, gnoseologică, psihică, logică, semiotică; precum şi motivaţia semnului glotic, exprimat cu ajutorul semnificantului monolexical sau polilexical, sunt de importanţă primară pentru lingvistică.

Importanţa unităţilor polilexicale stabile în limbă este greu de subestimat. Limba română se distinge de alte limbi europene prin bogăţia locuţiunilor şi expresiilor, menţiona mai bine de un secol în urmă, la 1887, Lazăr Şăineanu. Unul din fondatorii frazeologiei ruse, academicianul V.V. Vinogradov, afirma, făcând trimitere la A. Meillet, că îmbinarea frazeologică este unitatea semantică de bază în structura limbilor europene, dar nu cuvântul, şi că anume fraza, expresia frazeologică trebuie să devină obiectul principal al cercetărilor stilistice [1, 119]. Conform opiniei unor specialişti, numărul îmbinărilor stabile (locuţiuni ca unităţi polilexicale denominative şi al unităţilor frazeologice ca unităţi conotative) este cu mult mai mare decât cel al cuvintelor [2, 5]. Toată complexitatea de UPS, aflate în limbă, conform opiniei lui A.V. Kunin, poartă un caracter sistemic şi nu este o sumă de frazeologisme izolate unul de altul, ceea ce ne vom strădui să demonstrăm în prezentul studiu.

În prezenta comunicare vom încerca să dăm explicație unor UPS cu privire la semnul glotic polilexical, care poate fi explicat din două accepţii: motivaţia semnului utilizat în îmbinare şi motivaţia utilizării UPS în limba română prin exemple excerptate din literatura artistică și din publicistica recentă. Aceste aspecte se referă la etapa primară a apariţiei lor în limba românăm adică la cauzele extralingvistice.

Expresiile stabile de proveniență străină sunt considerate ca fiind *generale* unui mare număr de limbi. Iar celelalte unități polilexicale stabile trebuie privite ca fiind *indigene*, avându-şi originea în limba română, chiar dacă au corespondente în alte limbi. Atestarea lor ca fiind similare în terţe limbi poate fi explicată prin modul general-uman de a percepe realitatea, de a se confrunta cu fenomene similare de ordin social – economic, natural, cultural etc., în urma convieţuirii îndelungate într-un areal geografic, datorită relațiilor de contact economice, sociale sau ca urmare a migraţiei popoarelor etc. Astfel că unităţile polilexicale stabile pot fi divizate sub aspectul originii în două grupuri mari: *indigene* şi *generale*. În continuare ne vom opri asupra câtorva frazeologisme de origine indigenă, incluse în *Dicţionar frazeologic motivaţional cu ilustraţii şi contexte,* autoarea – e subsemnata, apărut la Chișinău, Bons Offices, 2023, 273 p.

Mai jos ne vom referi la unele unități polilexicale stabile cu motivație extralingvistică de origine indigenă.

*A ARDE PĂMÂNTUL SUB PICIOARE***,** domeniul militar. Focul are puterea de a arde tot ce este păcătos, murdar, de a distruge tot ce înseamnă inferior, deschizând clar calea spre superior. În acest caz, arderea este simbol al urcării, sublimării. Totodată, focul poate fi distrugător, dăunător vieții, făcând imposibilă perpetuarea pentru cei rămaşi pe pământ. Acest motivem al distrugerii, al imposibilității de viață îl găsim în frazeologismul dat.

Unitatea polilexicală stabilă (UPS) a provenit dintr-o îmbinare liberă de cuvinte care în mod figurat denumea o situație de război. Diferite popoare au folosit aceeași motivație extralingvistică, provenită din domeniul militar, în formarea frazeologismelor similare în limbile

lor. Comp.: fr. *le terrain brûle sous les pas,* bulg. *пари(ми) под краката, rus. земля горит под ногами.*

Actualmente se utilizează cu referire la o situație greu de suportat din cauza unui anturaj legat de război sau a unei posibilități de pericol.

Context. 1. De ce ... face asta? Din disperare, desigur. Îi fuge *pământul de sub picioare*. Sau, cum se zice în popor, *arde.* Aceste gânduri vor rămâne o simplă constatare, dacă nu vom ieși masiv la vot pe 15 noiembrie într-o mobilizare fără precedent. El a pierdut - asta e clar. Dar noi încă nu am câștigat. [3, 1]

2. Un soldat ucrainean s-a aruncat în aer cu tot cu un pod pentru a opri înaintarea tancurilor ruseşti: „Invadatori ruși, *vă arde pământul sub picioare*”. [4, 2]

A ARUNCA ÎN FAȚĂ, viața cotidiană. Fața omului deseori se asociază cu întregul său chip, cu esența sa. De aceea în mitologie și religie fața zeului sau al lui Dumnezeu era echivalentă cu esența sa. Din aceste considerente nimeni nu putea privi la fața respectivă, fără a nu fi murit, deoarece esența umană și divină se află pe diferite nivele energetice, de lumină. Fața omului, chipul lui exprimă gândurile și sentimentele sale sau însăși firea sa. Astfel se explică, probabil, că cea mai mare ofensă era faptul când omului i se arunca cu ceva în față. Cu timpul, sensul de obiect s-a demotivat. Drept context ne servește expresia bulgară care a omis verbul *a arunca*, luându-l pe cel de *a spune: лицето назвам, говоря*; compară UPS franceză *jeter á la face,* în rusă *бросать в лицо.*

Frazeologismul are sensul de „a spune cuiva lucruri neplăcute în mod direct, deschis”.

Context. Și totuși Constantin Stere a fost cel mai hulit om din Țara Românească. I *s-au aruncat în față* tot ce prostia și reaua credință coalizată îi puteau arunca. [5, 120]

A ATÂRNA ÎNTR-UN (DE UN) FIR DE PĂR, viața cotidiană. Firul este, din punct de vedere simbolic, în primul rând agentul care leagă între ele toate stările existențe și pe acestea de principiul lor. Dacă să revenim la nivelul elementar - noțiunea de fir are semantica noțiunii destinului. În Extremul Orient cununia este simbolizată prin răsucirea între degetele unui geniu ceresc a două fire de mătase roșie, cele două firi ale destinului celor doi soți devin un fir unic. În țările ortodoxe acest fir este înlocuit de un șervet care leagă mâinile celor ce se cunună. Firul este expresia destinului, a legăturii între lumi. Când spunem *a atârna într-un fir de păr,* dorim să exprimăm ideea de a „a fi în primejdie de moarte”.

Context. Campanie: „Viața copiilor bolnavi de cancer *atârna de un fir de par*”. Viața Mariei, a lui Alex, a lui Marius și a multor alți copii *atârna de un fir de păr*. Se face tot ce este posibil, în condițiile date. În condițiile în care, în Romania, nu exista un spital în care copilul bolnav de cancer să beneficieze de toate serviciile necesare pe parcursul tratamentului: servicii de terapie intensivă, chirurgie, radioterapie și chimioterapie. [6, 1]

A CĂLCA (A TRECE) PESTE CADAVRE, domeniul militar. Frazeologismul își trage originea din desemnarea unor situații reale, când ostașii din rândurile din spate trebuia să calce peste cadavrele camarazilor lor, căzuți pe câmpul de luptă. În vremurile anterioare, inclusiv în al doilea război mondial, dar și în războaiele contemporane, în unele armate exista și există tactica de atac prin înaintarea rândurilor de soldați, a „cărnii de tun”, fără a ține cont de viețile pierdute. Situația dată este oglindită în frazeologismele altor popoare: fr. *passer sur le corps de qqn.*, bulg. *минавам/мина чрез трупа на някого (също чрез трупове)*, rus. *шагать по трупам.* [7, 82]

În zilele noastre expresia dată se utilizează în mod figurat, are sensul „a proceda fără scrupule pentru a-și atinge scopul”.

Context. „Luptele sunt aprige în direcția Soledar", a declarat Maliar. „Ei (rușii) *calcă peste propriile lor cadavre*". Ea a spus că „în ciuda situației dificile, soldații ucraineni luptă fără încetare". [8, 1]

CÂND ȚI-I VEDEA URECHILE, viața cotidiană. Urechea în mitologiile altor popoare simbolizează un organ important, responsabil de perceperea semnificațiilor divine; fie e vorba de India unde urechea percepe inteligența cosmică, fie de China unde lungimea urechilor este corelată cu longevitatea, înțelepciunea ori nemurirea, fie e vorba de Testamentul Nou, unde sfântul Pavel a spus că prin tradiția orală venea și credința, precizând că era primită prin audiție: *fides ex auditu.* Urechea apare aici ca o matrice sau, cel puțin, ca un canal al vieții spirituale. [9, 415]

Vedem că urechii i se acordă o atenție deosebită în simbolistica și motivația utilizării acestui lexem, el fiind folosit în frazeologism ca o parte a corpului indispensabilă vieții. Expresia dată desemnează o situație când omul nu poate să-și vadă propriile urechi, adică o situație imposibilă care nu poate avea loc, de aici și sensul aceste expresii „niciodată”. Lexemul „urechile” se întâlnește în frazeologismele corelative în limbile bulgară și rusă, dovadă a gândirii comune umane: bulg. *когато си видиш ушите,* rus. *не увидишь как ушей своих*. [7, 75]

CE SUNT EU, MAFALDA?, profesii, meserii. Este o expresie des întâlnită în limba română, folosită atunci când cineva nu poate răspunde la o întrebare ce ţine de viitor.

În literatura de specialitate există câteva explicaţii cu privire la originea Mafaldei: vrăjitoare, fiica unui cuceritor normand şi personaj de benzi desenate. În perioada interbelică existau anunţuri în ziarele vremii prin care „Doamna Mafalda” îşi oferea serviciile. Potrivit unei surse istorice, numele de Mafalda este asociat din vremuri străvechi unei vrăjitoare care le ştia pe toate şi avea darul prezicerii. Numele este de origine germanică şi înseamnă „putere, luptă, opoziţie”. . [11, 2]

*A DA BIR CU FUGIȚII***,** proveniență istorică. Expresia se trage dintr-un fapt real. În a.1718, ca urmare a unui război dintre austrieci și otomani, se încheie pacea de la Passarowitz. Cele mai importante prevederi erau trecerea Banatului și a vestului Valahiei (zona dintre Olt și Cazanele Dunării) sub stăpânire austriacă. Stăpânirea austriacă în Oltenia a avut un caracter sever. Locuitorii trebuiau să plătească jugul de fier austriac în locul jugului de lemn turcesc. În acest caz, populația română se refugiase peste Olt în Muntenia sau peste Dunăre în Imperiul Otoman, unde fiscalitatea nu era așa apăsătoare. Românul era nevoit să fugă de pe moșie când venea colectorul de taxe, de biruri, din cauza că nu putea plăti birurile grele, prea împovărătoare. Astfel, birul era plătit nu cu fier sau alte bunuri, dar cu fuga. De aici și expresia *a da bir cu fugiții* cu semnificația „a dispărea, a fugi dintr-un loc pentru a scăpa de răspundere sau de pedeapsă”. . [11, 2]

Context. Îndrăgitul chef Cătălin Scărlătescu *a dat bir cu fugiții,* când a auzit de căsătorie, de față fiind și iubita lui, actrița Doina Teodoru. Întâmplarea s-a petrecut în timpul unei ediții a emisiunii America Express, când cei doi au ajuns la o biserică. [12, 2]

A-ȘI (A-I) FACE SÂNGE RĂU, relații între oameni. Sângele simbolizează toate valorile solidare cu viața, căldura și focul. Acestor valori li se asociază tot ceea ce este frumos, nobil, generos, elevat. Sângele scurs din rana lui Hristos în cupa Graal și amestecat cu apă este prin excelență băutura vieții fără de moarte. Sângele era simbolul suprem ce făcea legământul de sânge în antichitate și în cadrul societăților secrete chinezești. Sângele mai corespunde, de

asemenea, căldurii vitale și trupești. Anumite popoare consideră că sângele este vehiculul sufletului. [9, 231-232]

Motivemul de „vital”, „caracteristic vieții”, „al sănătății” dacă sângele e bun îl regăsim cu sens antonimic în frazeologismul dat. Pe vremuri remediul principal de vindecare împotriva tuturor bolilor era acela de a-i extrage bolnavului sânge, crezându-se că odată cu sângele rău se elimină și maladia. Frazeologismul conține sensul contrar și anume: „de a pricinui cuiva un rău echivalent cu boala, a supăra foarte tare, a amărî, a enerva”. Frazeologismul se regăsește și la alte popoare: fr. *(se) faire de mauvais sang,* bulg. *правя си лоша кръв*, rus. *портить (себе) кровь.* [7, 93]

Context. Sânge rău. Secrete și minciuni într-un startup din Silicon Valley. Povestea lui Elizabeth Holmes și a companiei Theranos - John Carreyrou. Editura Publica, 2019. Este o descriere fascinantă a celei mai mari escrocherii de la Enron încoace. În 2014, fondatoarea şi preşedinta consiliului de administraţie al Theranos, Elizabeth Holmes, promitea să revoluţioneze industria medicală cu un aparat care urma să facă analizele de sânge mult mai rapide şi mai simple. [13, 1]

*A FĂGĂDUI MAREA CU SAREA***,** viața cotidiană. Îndrăznim să afirmăm că motivaţia extralingvistică a expresiei *a făgădui marea şi sarea* se trage din realităţile istorice ale populaţiei autohtone. Sarea din cele mai vechi timpuri, în spaţiul locuit de geţi, a constituit o sursă de venituri. Exploatarea din judetul Bistrița Năsăud este cea mai veche din Europa de Sud-Est, în ceea ce privește metodele de obținere a sării desprinse din rocă, iar odată cu aceste săpături s-au descoperit tehnicile de exploatare a sării. Cele mai numeroase şi relevante vestigii descoperite la Băile Figa datează din epoca bronzului mijlociu (anii 1600 – 1400 î.Hr.), din prima epocă a fierului (anii 1050 – 950 î.Hr.) şi din cea de-a doua epocă a fierului (anii 400 – 300 î.Hr.). Specialiştii Muzeului Carpaţilor Răsăriteni din Sfântu Gheorghe, în colaborare cu cercetătorii britanici, au descoperit, în premieră, la Băile Figa, în apropiere de oraşul Beclean din judeţul Bistriţa-Năsăud, modul în care a fost exploatată sarea de acum patru milenii. Este prima descoperire din Sud-Estul Europei care prezintă modul de exploatare a sării în perioada preistorică. Importanţa sării extrase, precum şi faptul că locuri de extragere a sării erau extrem de limitate sau lipseau în zona europeană, a determinat formarea unui sistem de valori versus sarea. Acest element era foarte căutat şi preţios în epocile precedente. O parte din unitățile stabile indigene reflectă motivemele proprii vorbitorilor din zonă, iar motivemul pentru *sare* este valoarea înaltă. [14, 1]

Polemica în legătură cu originea expresiei *a făgădui marea cu sarea* s-a întins pe aproape un secol şi încă rămâne deschisă. Fiecare nouă intervenţie a adus note în plus cu privire la posibilul drum al acestei expresii. Nu avem pretenţia să sfârşim şirul soluţiilor propuse, însă avem privilegiul să formulăm o părere.

Elementul de la care a plecat argumentarea istorico-etnologică a expresiei *a făgădui marea cu sarea* a fost echivalarea imaginii sării cu un lucru preţios. Noi credem că sarea, în această structură, intră în semnificare alături de cuvântul *marea* , însemnând „lucru imens, imposibil de oferit”. [15, 1]

UPS dată este constituită după un principiu semantic total motivat, cel al hiperbolizării. De mare importanţă în susţinerea acestei ipoteze este pentru noi şi observația pertinentă a lui Stelian Dumistrăcel că verbul *(a) făgădui* este de origine maghiară, fapt ce exclude formarea expresiei, în această formă, înainte de venirea maghiarilor în Transilvania și faptul că verbul

poate varia, prin formulările *a cere* sau *a căuta marea cu sarea*. Așadar, elementul fix din această structură este numai *marea* cu *sarea.*

Expresia *a făgădui marea cu sarea* se află, inclusiv în limba română, într-o serie sinonimică în care *marea cu sarea, cerul şi pământul, luna de pe cer* sunt perfect echivalente din punct de vedere semantic. Aceasta este o dovadă în plus că expresiile, la fel ca metaforele, se integrează în serii în care imaginile pe care se fundamentează pot varia dacă aparțin aceluiași câmp onomasiologic.

Această expresie semnifică „a promite cuiva lucruri imense sau nerealizabile”.

Concluzii

Unitățile polilexicale stabile (UPS) sunt divizate în *generale* unui mai mare număr de limbi și *indigene*, avându-şi originea în limba română, chiar dacă au corespondente în alte limbi. Atestarea UPS similare în terţe limbi poate fi explicată prin modul general-uman de a înţelege realitatea, de a se confrunta cu fenomene similare de ordin social – economic, natural, cultural etc., în urma convieţuirii îndelungate într-un areal geografic, datorită relaţiilor de contact economice, sociale sau ca urmare a migraţiei populaţiei etc. La apariţia lor, UPS au fost iniţial unităţi de limbă denominative, motivate, în cazul în care denumeau anumite fapte concrete din lumea ambiantă sau unităţi conotative, motivate, în cazul când vorbitorul îşi exprima atitudinea faţă de un fapt concret din viaţă. Pe parcurs, odată cu evoluţia limbii şi a societăţii, unele UPS motivate au şi rămas motivate, componentele lor sau unul din ele păstrându-şi sensul. Explicaţia constă în faptul că doar aceste unităţi de limbă pot denumi anumite realităţi: anumite valori lexico-gramaticale, eliminarea echivocului etc. La UPS copii ale realităţii forma motivaţională şi sensul motivaţional sunt uşor de depistat: *a turna apă la moara (cuiva), a sonda terenul, a da tonul, a pune la cântar.* Motivaţia prospectivă în cazul UPS dat e clară, chiar şi persoana care nu cunoaşte semnificaţia UPS ce descriu viaţa cotidiană, o poate înţelege, căci motivemul e bine determinat, iar semantica componentelor e motivată. Alte UPS, iniţial motivate, devin cu timpul demotivate, pierzând sensul incipient. E vorba, în primul rând, de unităţi frazeologie care capătă imagine pe parcurs.

BIBLIOGRAFIE

1. ВИНОГРАДОВ, В.В. Основные понятия русской фразеологии как лингвистической дисциплины. În: Лексикология и лексикография. Избранные труды. Москва: Наука, 1977, pp.118-139.
2. POPA, Gheorghe. Locuţiunile în sistemul unităţilor nominative ale limbii române. Autoreferat al tezei de doctor habilitat în filologie. Chişinău, 2006.
3. Alaiba, Dumitru. În: Facebook, 2023. Disponibil: https://www.facebook.com/dumitru.alaiba/photos/a.601680736937140/1069571853481357/?type=3
4. Un soldat ucrainean s-a aruncat în aer cu tot cu pod. În: Unica.md, 2023. Disponibil: https://unica.md/monden/un-soldat-ucrainean-s-a-aruncat-in-aer-cu-tot-cu-un-pod
5. GROZA, Liviu. Influența franceză asupra frazeologiei românești. Studiu și dicționar. București: Editura Universității din București, 2021.

6. Viața copiilor bolnavi de cancer atârnă într-un fir de păr. În: ItsyBitsy fm. Site pentru părinți, 2024. Disponibil: https://www.itsybitsy.ro/campanie-viata-copiilor-bolnavi-de-cancer-atarna-de-un-fir-de-par/
7. SAVIN-ZGARDAN Angela. *Motivația unităților polilexicale stabile în limba română*. Chișinău: „Dira AP”, 2019.
8. „Calcă pe cadavre”. Periferia orașului Soledar este plină de soldați ruși morți. În: Paranteze.md. 2023. Disponibil: https://paranteze.com/news/calca-pe-cadavre%22.-periferia-orasului-soledar-este-plina-de-soldati-rusi-morti
9. CHEVALIER Jean, GHEERBRANT Alain. *Dicționar de Simboluri,* Vol. 2. București: Editura Artemis, 1995.
10. Ce sunt eu, Mafalda? În: Adevărul.ro, 2023. Disponibil: https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/ce-eu-mafaldaa-vine-expresia-erau-personajele-purtau-trecut-nume-1_576142be5ab6550cb8f8b6e7/index.html
11. MECA, Cosmin. De unde vine expresia „A da bir cu fugiții”. În: Radiooltenia.ro. Disponibil: https://www.radiooltenia.ro/originea-denumirii-de-oltenia-de-unde-vine-expresia-a-da-bir-cu-fugitii/
12. Cătălin Scărlătescu a dat bir cu fugiții când a auzit de căsătorie. În: BZI, 2023. Disponibil: https://www.bzi.ro/catalin-scarlatescu-a-dat-bir-cu-fugitii-cand-a-auzit-de-casatorie-totul-s-a-petrecut-la-america-express-4648886
13. Sânge rau. Secrete si minciuni într-un startup din Silicon Valley. Povestea lui lui Elizabeth Holmes și a companiei Theranos - John Carreyrou | Editura Publica, 2019. În: IQads, 2024. Disponibil: https://www.iqads.ro/articol/58584/sange-rau-secrete-si-minciuni-intr-un-startup-din-silicon-valley-povestea-lui
14. Procesul de exploatare a sării în perioada preistorică, descoperit la Băile Figa. În: Descoperă. Ro, 2024. Disponibil: https://www.descopera.ro/dnews/1076510-procesul-de-exploatare-a-sarii-in-perioada-preistorica-descoperit-la-baile-figa
15. SAVIN, Petronela. Revenind la expresia imaginară a făgădui marea cu sarea. În: Anuar de lingvistică și istorie literară, 2019/3. Disponibil: http://alil.academiaromana-is.ro/wp-content/uploads/2019/03/PETRONELA-SAVIN-Revenind-la-expresia-imaginar%C4%83-a-f%C4%83g%C4%83dui-marea-cu-sarea.-Universalitate-%C5%9Fi-specificitate-cultural%C4%83.pdf

Notă: *Articol elaborat în cadrul subprogramului de cercetare 010301 „Perspective interdisciplinare asupra fenomenelor de confluență și de confruntare în domeniile lingvistic, literar și folcloric în spațiul basarabean ca limes civilizațional și frontieră geopolitică”, Institutul de Filologie „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM.*